

Presenza italoфона en medias e dretgira

Experts d'Europa sin visita tar la Pro Grigioni Italiano

■ (cp) Avant paucs dis ha il comité d'experts dal Cussegl da l'Europa entupà la represchentanza da la Pro Grigioni Italiano (Pgi) per discutir il sisavel rapport da la Svizra, publictà il december 2015, davart l'applicaziun da la Charta europeica da las linguas regiunalas u minoritaras. Durant lezzas discussiuns han ins tractà pliras dumondas: il diever dals linguatgs chantunals sin stgallim regiunal, problematic cunzunt en il cas da la Regiun Malögia; la promoziun culturala en connex cun il project da revisiun totala da la lescha chantunala; la dumonda adina spinusa da l'instrucziun da las linguas minoritaras areguard il tractament inegal dals trais linguatgs chantunals en la scola; questa inegalitad vegn a crescer cur ch'il Plan d'instrucziun 21 è in vigur, e pervi da las prescripziuns actualas davart l'admissiun a las scolas medias chantunals; lezzas normas promovon strusch il studi dal rumantsch e dal talian.

Ins ha examinà pli attentamain las dumondas da l'infurmaziun, dal servetsch public a favur da las minoritads linguisticas e da las dretgiras. Areguard quest davos punct èn ils experts dal Cussegl da l'Europa s'interessads persunalmain per l'inexistenza d'in derschader italoфон en la dretgira chantunala; per ils Grischuns italoфон munta quella mancanza ina garanzia insufficienta per la protecciun da lur dretgs e giavischs en lur lingua materna.

Ordvart impurtanta è era la dumonda da la stgarsa preschientscha da las minoritads linguisticas en l'administraziun chantunala e cunzunt en ses cadens superiurs. La regenza na s'engascha betg avunda per dismetter ils impediments e cuntanscher ina vaira trilinguitad en la lavur administrativa e tar l'offerta statala e semistatala da servetschs publics.

Ins ha surtut fatg attents ils represchentsants dal Cussegl da l'Europa al problem da l'infurmaziun a favur da la minoritad italoфона grischuna, oravant tut areguard l'istanza per il schlargiamet da l'ATS/anr en il senn da l'incumbensa Albertin; questa sa basa dal remiment sin las recumondaziuns dal Cussegl da l'Europa per l'applicaziun da la cunvegna da basa per proteger las minoritads naziunalas. Ins duai er avair dapli quità d'in'infurmaziun pli profunda davart dumondas chantunals grischunas grazia a la Radiotelevisiun svizra italoфона (RSI).

Tar quellas discussiuns ha la Pgi tractà bleras dumondas e blers problems. Quai conferma che la confederaziun sto responder al postulat «Allegra! Viva il rumantsch e viva il talian!» da cuss. naz. *Silva Semadeni*; uschia, ventg onns suenter l'inserziun dal nov artitgel da linguas en la Constituziun federala vegn la confederaziun ad examinar sch'ils meds per promover las linguas minoritaras sin tut ils stgalims (chantuns, vischnancas ed organizaziuns) èn vairamain suffizients per cuntanscher las finamiras giavischadas.